

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizetheti: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: bécsi-tordauca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstejn és Voglnerl (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expeditio Stuttgart. Nyltér sora 20 kr.

Az osztrák választási reform és a lengyelek.

Bécs, jan. 28.

— Az osztrák választási reform tárgyában a végelhatározás napokban történik meg, minden figyelem a küzdelemre fordul, melyet az osztrák alkotmány-párt folytat a foederalisták ellen, kik közt a csehek játszik az első hegédűt.

A Moszkvába zarándokolt cseh tulzókttól ki is várhatna egyebet, minthogy minden törekvést, mely eredmény esetére Ausztria szétbomlásztására vezetne előbb utóbb, jobb ügyre méltó szívóssággal karoljanak fel, s e mellett minden követ megmozdítsanak.

Hanem azon valóban csodálkozhatunk, hogy a lengyeleket is bevonhatták a vitás körbe; még ugyan ezek testületileg nem vettek részt a cseh clubb tanácskozásában, de képviseltették magukat megbízott által, kinek háta mögött ha nem is áll az egész, de igen egy töredék, különben nem járna hire annak, hogy a lengyelek a Reichsrathot oda hagyni késszülnek.

Hogy a csehek tulhajtván a jó minap a célon, maig nem tudnak az arany középutra találni, az önmérséklet, saját erőik és a viszonyok méltatása, helyes számbavétele magaslátára emelkedni — ebben van némi következetesség habár egészben az indokolatlan makacsság szinét viseli magán; de abban, a mit a lengyelek tenni készülnék, még árnyékát sem fedezhetnék fel az eszélynék s az előrelátásnak.

A kik a szent Oroszországra tekintenek buzgó áhitattal, északról várják a nap felkeltét, mely népökre boldogabb hajnalt derítsen — ezek, ha oktalanul is, de számíthatnak jóra az osztrák államkötélék meglazításából; de a szegény lengyelek azon oldalról csak roszat várhatnak, előttük állhat a collossalis Saturnus, ki az első születteket már felfalta, hatalmasan emészti. Hogy az osztrák alkotmánypart eddigelé kevéssé volt méltányos irántuk, ezt sem lehet vitatni; hanem a további engedmények utja nem vezet a cseh foederalisták karjaiba; ha ezekkel együtt duzzogásra adják manukat, a német osztrákok nem fogják őket a szögletben felkeresni.

Ez a taktika magyarországi barátait sem fogná szaporítani; mert hát azt a laicus politikusok is tudják, hogy az osztrák foederalisták sikerei a lajhántulon is csak a konkolyt nevelnék nagyra; a magyar osztrák birodalom életérdekei pedig az ily törekvések diadalát tiltják; s ezt jó lenne a lengyeleknék megmondolni, mielőtt az ultra-cseh sveni hangokra reá állanának, azon alapra mely ügyöket compromittálja, tehát aspiratióknak, sőt a kisebb szabásu lengyel reformoknak sem kedvez.

Mi különben azt hisszük, hogy a lengyelek még a legutolsó perczen is kétszer megfontolják, míg e ballépést tovább folytatják s valószínű, hogy jobban szemügyre véve Ausztria helyzetét, a lengyel elem prosperálását s megemlékezve a magyar közvélemény irányáról, végtére is szakítanak határozottan azon iránynyal, mely ellenkezik a dualismussal és sikerre nem vezethet, miután az ultra-cseh értelemben vett foederalismusk Ausztria-Magyarországban jövője semmi esetre sem lehet, — rajta kívül? — ez is eldöntött kérdés.

— A közös hadsereg felszerelési és élelmezési ügyében a delegatiók határozata által kezdeményezett s a közös hadügyminister által Bécsbe f. hó 23-dikára egybehívott enquete-bizottság megkezdte működését. Az enquete-bizottság tagjai a lajhántuli országok részéről dr. Mayerhoffer, dr. Leitenberger és Gompertz reichsrathok s a lajhántuli kereskedelmi ministerium képviselője Hermann osztálytanácsos. Magyarország részéről: Gróf Zichy Nándor, gr. Szapáry Gyula és Bujanovics Sándor képviselők, a magyar kereskedelmi ministerium képviselője Hirsch osztálytanácsos az ő felsége személye mellett ministeriumból.

A bizottság tagjai f. hó 23-án a hadügyministerium épületében összegyűltek, s a bizottság megalakult. Elnököknék: gr. Szapáry Gyula és dr. Mayerhoffer megválasztottak akkép hogy az elnökséget üléseként felváltva vezessék. A bizottság átvette a közös hadügyministerium által előterjesztett, e tárgyra vonatkozó okmányokat: tudomásul vette a közös hadügyminister képviselőjének Früh osztályfőnöknék nyilatkozatát, mely szerint a hadügyministerium részéről a bizottságnak minden netán szükségendő adatok rendelkezésére bocsátatnak, s a ministerium közegeinek a bizottság netaláni ez irányban működésénél közreműködése megígértetett. A bizottság másnap január 24-én tartott ülésében elhatározta, hogy mindenkélt a közös hadsereg felszerelési ügyével fog foglalkozni; az élelmezés ügyét ez idő alatt tanulmányozva, annak tárgyalását későbbre halasztotta. A bizottság ez alkalommal egyes előadókát bizott meg azzal, hogy azon kérdést iránt: minő eljárás kövessen a bizottság a delegatiók határozatának fogantatása körül, véleményt adjanak. A felszerelési ügyben hozott határozat szolgálgván a bizottságnak utasításul, az előadók az eljárási módra nézve a febr. hó 4-én tartandó ülésben fogják javaslatukat előterjeszteni. Előadók: dr. Mayerhoffer, dr. Hermann és Bujanovics Sandor.

— A házadóról szóló 1868. XXII.

t. cz. némely rendelkezés módosítása tárgyában készült törvényjavaslat két pontból áll. A javaslat szerint jövőre a szoros értelmében vett lakbereknek kívül bevallandók azon összegek is, melyeket a lakbérből, a) vízvezetékek, világítás, szeméthordás stb. b) átalakítás, előbbeni karba visszahelyezés stb. költségei fejében fizetnek. Az adókvitesnél az a) alatti költségek összegének azon része, mely a lakbérnek 6%-át meghaladja, a b) alatti költségek pedig egészen a lakbér jövedelem kiegészítő részének tekintetnek. A javaslat a törvény megszegésére vetett bünteléseket megsúlyosítja; egyzersmind elrendeii, hogy felszólalási bizottság minden pénzügyi igazgatóság székhelyén alakítottassék E bizottság elnöke ugyanaz, ki a jövedelemadó felszólalási bizottság elnöke; két állandó tagja szintén az, kiket a pénzügyminister a jövedelemadó felszólalási bizottságába kinevezett. Másik két tagot a felszólaló kötelei esküszéki képességgel bíró polgárok sorából választani; a tollvívő, kinek nincs szavazata, a minister nevezi ki. A bizottság elnöke s két kinevezett tagja egyenként 5 frt napi díjt huz. A javaslathoz csatolt terjedelmes indoklás azt mondja, hogy a novella célja nem a házberadó emelése, hanem a visszaélések meggátolása s a kezelés költségeinek csökkentése. Elfogadás esetén a házadó jövedelembevételei mintegy 3 millió frittal fognak növekedni. Kivetési költségei pedig 2000 frittal kevesebb szallani. Azon állításra nézve, hogy Budapest a házberadó jövedelme nem oly mérvben nő, mint ezt a város anyagi helyzetének emelkedése után várhatni, az indoklás megjegyzi, hogy Budapest a házberadó 1868. óta, midőn csak 1 894,844 frittal tón, 1872-ben már 2.489,882 frittal emelkedett. A nagyobb emelkedést a gyárak törvényszerű adómentessége s azon körülmény gátolja, hogy lebontott épületek után 1868. óta 227,378 frittot kelle törölni, s hogy a helyeikre építet új épületek, melyek után 456,749 fritt jarna, adómentesek.

Legujabb táviratok.

Prága, jan. 29. A „Politik“ mai száma lázadást javasoló cikke miatt elkoboztatott. — A meeting megtárlását tiltó parancs daczára is vasárnapon tartandó demonstratióktól tartanak, minek folytán a hatóságok erőlyesen fellépni utasítottak.

Berlin, január 29-én. A „Prov. Corr.“ szerint Bismarknak a képviselő házban közelebbről adott nyilatkozatai kiindulási pontját képezendik a birodalmi kormányzatban való átalakításoknak, a mennyiben a ministerelnökségben való változás előreláthatólag jelentékeny utóhatással leend a birodalom ügyeinek fejlődésére.

Versailles, jan. 29. A lapok által Thiersnek a bécsi világkiállításra utazása felől közlött hir alaptalan, minthogy e tekintetben még nem hozott határozat. Thiers csak mint Franciaország képviselője mehetne Bécsbe, ha egy congressus lenne a fejedelmek részéről tervezve.

London, jan. 29. Napoleon hg egy jegyzéket küldött a lapoknak, melyben az őt illetőleg közlött nézetekért a felelősséget elutasítja. — A porta ideiglenesen másfél millió font sterling kölcsönt kapott.

Szent-Pétervár, jan. 29. Sándor cáznak apr. 29-én lenndő születésnapja Vilmos császár jelenléte miatt kiváló ünnepélyességgel fog megtartatni.

A „Kol. Közlöny“ ügye itthon.

A ki siet, elkésik: elfárad vagy eltéved. Így járt a „Kelet“ is a „Kol. Közlöny“ ügyével.

Egyik jóakarójától kapott e tárgyban közleményeket, de ezekben találhat minden egyéb, csak igazság nem.

A mi fogalmaink eltérők a bizalmas közlőtől; mi azt tartjuk, hogy a discretionnak vannak szabályai, melyeket minden körülmények közt meg kell tartani. Különben mi a „Kol. Közlöny“ ügyéből korántsem akartunk titkot csinálni, ha valaki saját jogait akarja megvédeni, ezt egy modern jogallamban nyiltan teheti; csak hogy mindennek meg van a maga ideje, az elsietés soha sem vezet jóra. Ezért köszönnel is tartozhatnánk a „Kelet“-nek, hogy korai tamadásaival nekünk reclameot csinált, bár e lovgiasságban része volt az indiscretionnak is.

Azonnal ugylászik tudósításait olyan jóakarójától kapta, a ki mintha nem is lett volna jelen az értekezletben, homályos hallomás után látszik beszélni — vagy, lehet, hogy a dolgot meg nem értette; álljon bármelyik eset, de tény, hogy tévedett, az igazságtól eltért, s így csupa jóakaró ból a „Kelet“-et is félvezette.

Honnan merítette például azon apodictus állítását, hogy K. J. a program szerzesztésében részt nem vett — nem kutatjuk; mi az ellenkezőt bizonyosan tudjuk, s e részben a legilletékesebb forrásból is megkaphatja a felvilágosítást.

Hányan voltak jelen a második értekezletben, mi ezt nem számítottuk meg, hanem azt, hogy a határozat csaknem egyhangulag hozott, csupán egyetlen tagnak levén a formára nézve kifogása — ezt is pozitív tudjuk; ebből kiderül, hogy a bizalmas jóakaró azon értesítése, mintha 14-en 12 ellen a határozatot el nem fogadtak volna, az igazsággal meg nem egyeztethető; a mi különben abból is kiviláglik, hogy az állítólagos ellenvéleményen levő 14-ek között kellett volna találkoznai olyanoknak, kik meggyőződésüket nyilvánítani el nem mulasztják — a mi azonban meg nem történt.

A „Kelet“ mintha attól tartana, hogy e határozat folytán előfizetőinek száma apadni fog; ez esetben tamadás az ő nézés szinében tűnnék fel; mi tiszteljük bárki liberalismusát, ámde nem értjük, hogyan ösztönözhet el valakit arra, hogy megtámdja a „Kol. Közlöny“-t azért, mert egy maga jogait védelmezni készülő felekezeti érdekeinek képviselőit is tért nyit: megtámdni valakit azért, mert saját ügyét maga akarja rendezni, talán még sem egyeztethető meg a tiszta liberalismussal.

Az ultramontán czimezésre csak az a megjegyzésünk, hogy ezzel ma ép úgy vagyunk, mint

a hepp! hepp! kiáltozással: nem azt homályosítják el, a kire kiáltnak, hanem azt, a ki gyakran veszi ajakára.

A „Kelet“ türelmességében ám ne kétkedünk, a minthogy az értekezleten sem nevezte azt senki „protestansnak“; hanem abban mégis fenakadunk, hogy a „Kol. Közlöny“-t azért is megtámdja, miért említi fel ujdonsági báreferadáiában, melyik hölgy minő színeket viselt; a báli tudósításokban leírtedek óta használják ezt az ujdondászatok a leírásoknál, ezzel tehát gunyolódni nem lehet.

Különben legyen meggyőződve a „Kelet“ arról, hogy ily szerű kákán csomót kereséseire ezután mit sem felelünk; ennyit is csak azért véltünk elmondandónak, hogy t. olvasóink türelmét kérjük ki addig is, míg az ügy teljes világosságba álland előttele.

Országgyűlés.

A képviselőház jan. 29-iki ülése.

Szentmiklóssy Pál interpellatiót intéz a belügyministerhez, hogy szándékozik-e a szegény-alapot rendszeresíteni, és szigorubb kezelés alá vétetni, — és a felől intézkedni, hogy a birságok a szegényalaphoz csatoltassanak. — Közöltetni fog az illető ministerrel.

Domahidy István interpellatiót intéz az igazságügyministerhez, hogy van-e szándéka a királyi kisebb haszonvételek eltörléséről, inkább megváltásáról intézkedni.

Pauler azt feleli, hogy erre már törtétek lépések, de a végleges megoldás előtt statistikai adatok szükségesek. Ezek már egybe vannak gyűjtve s most már csak tanulmányozásra van szükség, s mihelyt lehet, beterjesztendő a tvajvaslatot.

Lázár Ádám interpellálja ugyancsak az igazságügyért, miszerint szándékozik-e Talmát, Szeliszye, Törösvár urbéri viszonyaira, az irtványokra stb. nézve tvajvaslatot beterjeszteni?

Pauler kijelenti, miszerint már régebben foglalkozik e tárggyal, s reméli, hogy nemsokára be fogja nyujtani a tvajvaslatot.

Németh B, mint az osztályokból alakult központi b. előadója jelenti, hogy Baját és Hód-M. Vásárhelyt szabad törvénykezési joggal felruházó törvényjavaslat a bizottság által változatlanul elfogadtatott, de a harmadik osztály előadója külön véleményét is adott be. — Kéri kinyomatni és tárgyalását szombatra kitűzni.

Napirend: a költségvetés tárgyalása.

Simonffy Károly úgy látja, hogy nekünk nincs iparunk, közgazdaságunk, hogy ebből lehetne többletet nyernünk, s azért kell a földadó emeléséhez fordulni. Meg kell adózatni a tőkékert, mert ez által jelentékeny összeghez fog jutni az ország. Elfogadja részletes tárgyalás alapjául — bizottság munkálatait.

Tisza Kálmán csak azért szólal fel, mert a budgetvita alkalmával némely szónokok olyanokat fogtak rá az ellenzékre, miútt az sohasem tett. Azt, a mit Ghyecy Kálmán mondott, azt a pénzügyminister nem rontotta le, mert ha egyszer azért mondott csak nagyobb számot, mert hozzá adtt valamit, a mit máskor nem adott, hozzá, ez az egész csak játék, mely épen nem praecizirozza a helyzetet. Majd a pénzügyi bizottság jelentésére tett észrevételeket, s minden előtte szólti deákpárt szónok ellen hevesen prolemisált.

Lónyay Menyhért gróf beszéde.

T. ház! (Halljok!) Több mint harmadfél évi szünet után a t. ház enzedelmével ismét hazánk pénzügyeiről kívánok szólni. A tárgy maga fontos, s a határozat, melyet hozni fogunk, hazánk jövő pénzügyi viszonyaira s ez által anyagi felvirágzására nagy befolyással leend. Az adott viszonyok közt az általános vitában részt venni nem kívántam ugyan, azonban az ellenzék egyik kitűnő tagja, Ghyecy Kálmán ur, távollétemben, midőn nem is a költségvetésről volt szó, a tények nem egészen hü előadás mellett az azon időben követett eljárásnak birálatába bocsátkozott, midőn én valék pénzügyminister. Miután pedig helyesnek tartotta, oly dolgokat mondani egy távollévő képviselőről, mik csak a volt pénzügyministert illették,

kivel több mint három évig állván szemben, tetteit bíráltni elég alkalma volt, a mit bő mértékben meg is tett, a mint ezt a tegnapi beszédében el is ismerte: valamint azon alkalmakkor nem hagyhattam válasz nélkül az ily kitűnő ellenzéki tag észrevételeit, úgy most is kívánok neki felelni arra, mit előbb, s tegnap rém vonatkozólag mondott. (Halljuk! Halljuk!)

Változott állásban, változott pénzügyi viszonyok közt szölok most a t. képviselőházban hazánk pénzügyeiről.

Változott állásban, mert 1870. évi május 21-én, midőn mint pénzügyminiszter elbucsumtam a t. háztól, utolszor szólaltam pénzügyekről: most pedig mint egyszerű jobboldali képviselő kívánok szólni. (Halljuk!)

Saját lelkiismeretes meggyőződéseim, s az ország java szabnak irányt nézeteim nyilvánításában, s helyzetem annyiban kedvezőbb, mert míg előbb, mint a kormány egyik tagja, a solidaritással fogva a közös megállapodásokra is tartoztam figyelni, s hivatásom volt csak is a tárczámra vonatkozó ügyeket a közös megállapodás szerint képviselni, osztozva ugyan a felelősséggel, a melyben a kormány többi tagjai is viszont osztoztak velem: most saját meggyőződéseim szabályozza nyilatkozataimat.

Változott pénzügyi viszonyok között szölok most ismét fel. A pénzügyi bizottság jelezte ezen különbséget, de jelezte Komárom városának tisztelt képviselője is.

A pénzügyi bizottság részletes és sokban tanulságos jelentésének nézeteiben nagyrészt osztozom.

Abban igaza van a pénzügyi bizottságnak, hogy a nem kedvező pénzügyi állapotoknak két főoka van: egyik, hogy rendes kiadásainkat növeltük nagyobb mérvben, mint jövedelmünk szaporodott, tehát nem voltunk eléggé takarékosak; a másik: hogy a mult évtizedek mulasztásait egyszerre akarván pótolni, a beruházások terén rohamosan haladtunk, tehát nem voltunk előrelátók. A pénzügyi bizottság által kifejtett ezen nézeteket teljesen elfogadom; sőt abban is egyetértek, hogy mindenkifele kötelességünk az államháztartásban a rendes bevételek és kiadások közt a sulyegyet helyreállítani, mert ez az első nélkülözhetlen feltétele a rendezett államháztartásnak.

A mi az ezen célhoz vezető eszközöket illeti, melyeket a pénzügyi bizottság jelentésében ajánl, azokkal annyival inkább egyetértek, mivel hivatkozhatom arra, hogy midőn 1868-ban aprilis hó 16-án az első magyarországi költségvetést a ház elé terjesztettem, ugyanazon elveket jeleztem ki, mint feltételeit a rendes államháztartásnak.

Komárom városa tisztelt képviselőjének tegnapi nyilatkozatában egy nagy előhaladást látok. Ugyanis valahányszor eddigelé felszólalt, a pénzügyi állapotot nemcsak kedvezőtlennek, de igen aggasztónak mondá, holott tegnapi beszédében úgy

nyilatkozott a t. képvis. ur, hogy a pénzügyi állapotot kétségbejuttatók egyáltalában nem tartja.

En is azt tartom, hogy pénzügyi állapotaink nem kedvezők; nem akarok más kifejezést használni, sőt nem akarom még a pénzügyi bizottság által is nem egyszer alkalmazott „aggodalmas” szót sem használni, mert én nagyon aggodalmasnak nem tartom állapotainkat.

Minden betegség bizonyára kedvezőtlen állapot, de ha felismerjük a betegség valódi okát, tudjuk a biztos gyógyszert s azt kellő időben és mérvben használni erős az akarát, akkor nem helyes, a beteg állapotát, kivált ha az birja a felgyógyulásra szükséges első feltételt: az ifjú életet, siralmasnak, kétségbejuttatók, vagy nagyon aggodalmasnak mondani. (Tetszés a jobboldalon.)

En bizom országunk jövőjében, sőt azt hiszem, hogy a mostani helyzet fölismerése által okulva, vethetjük meg a biztos alapját a rendezett pénzügyeknek. Sok életet, sok fejlődési képességgel bírnak, noha sok öröklött hibák is van, melyek kell vetköznünk, ha biztos sikert óhajunk. Mit hoz a jövő, ki tudná előre megmondani, de ha, mint reményem, lesz elég erőnk az eddigelé elkövetett hibákat jövőben kerülni, a mi bizonyára némely kedvenc eszménkről való lemondással, sőt talán némely hasznosnak vélt dolgok egyideig való nélkülözésével is fog járni és bizonyos fokig újabb áldozatok és terhek viselését fogja tőlünk igényelni; továbbá ha a törvényhozás és a kormány ösztön és határozottan fognak törekedni az államháztartás szigorú ellenőrzésének helyreállítására és fenntartására, a közterhek czélszerűbb és arányosabb felosztására, a jövedelmek rendezőbb befolyására és biztosítására iránt a szükséges intézkedéseket megtenni: akkor nem kételkedem, hogy pénzügyünk rövid idő alatt rendezve, anyagi érdekeink biztosítva és megintatott hitelünk teljesen helyreállítva lesz.

Ezen, most csak általánosságban említett főtételek teljesítése mellett épen oly határozottsággal bizom hazánk pénzügyének rendezésében, a minő határozottsággal mondtam ezelőtt 6 évvel a pénzügyi kezelésről szóló törvények meghozatala alkalmával, hogy a kiegyezés folytán elvált terheket el fogjuk viselhetni.

Engedje a t. ház áttérnem a beszédem elején jelzett észrevételekre, melyeket Komárom városa érdemes képvis.-je ellenében felhozott és melyeket hallgatással mellőznöm nem lehet. (Halljuk! Halljuk!)

Elismerem, hogy nagy különbség van a t. képviselő urnak tegnapi és deczember 17-ki felszólalása közt. Akkor, t. i. deczember 17-én minden pénzügyi bajnak alapját különösen bennem, mint első magyar pénzügyminiszterben kereste és kereste hivatalbeli utódomban, a jelenlegi pénzügyminiszterben. Most mondott beszédében szelidíté nézetét, mert a t. miniszterelnök urnak tartott beszédét idézve, igenis elismerte a t. képviselő urt, hogy a hibák tekintetében, melyek elkövetettek, többé kevésbé része van mindnyá-

azon helyiségeket, melyek egykor hitsorsosai választottjainak szolgáltak menhelyül. Utóljára lépett a refektoriumba s jól esett buzgalomteljes szívének itt a szent építészeti remekműveinek annyi érdekes emlékeit látni.

Szentgyörgyi Ferencz föltisztelendősége mintegy 60 éves magas szikár alak, modora úgy mint arckifejezése s halvány ajkainak csak oktatás és kenetteljes igékkeli folytonos foglalkozása és mozgása tiszteletre serkentők valának; redős homloka fölött kis püspöki sipka van s nyakába vetett gazdag aranylánczón remek művi gyémántos füzület ragyog. Midőn kíséreléssel társalognván s a terem hosszán fel s alá járkálván várná az indulási időt, az ajtó megnyílik s belép Bánffy Dénes.

— Itt nem lesz tanuraszükség — gondolják magukban a plebános és főbiró, minthogy kíséretük az óvári kis ajtón túl amugy sem terjedhetne, tiszteletteljesen fordulnak a püspökhöz s kifejezt adván a feletti örömeiknek, hogy hatóságuk területén ily minden tekintetben kitűnő magas állású egyént tisztelhetnek, szerencsés utat kívánnak, hódolateljesen elbucsumnak és távoznak.

A püspök és Bánffy Dénes évek óta ismerik egymást. Bécsben az udvarnál többször találkoztak, kezét szorították, ebédeltek s poharoztak együtt. — A püspök tehát régi jó ismerősét közlelni látván, a terem közepéig elébe siet, szívvelyesen tárt karokkal fogadja s az üdvözlés s véletlen viszontlátás örömeinek kifejezése után bizalmasan szól:

— De méltóságos uram én kegyelmedet a bethleni várban véltm föltalálni s visszatérő utamban ott fölkeresni is akartam.

— Hja föltisztelendő Püspök ur! — felelt válonitva Bánffy — Isten végez s az emberi gyarló erő a viszonyok és körülmények vezérik; hogy élémünk és pénzünk elfogyott, még csak tűrtük volna de Görgey, holsokan valának pártunk főbbjei közül, feladta magát s leveleimet, melyekkel alhatóságára s kitarásra buzditottam őket, a páffy Mihály kémei elfogdosták és kiszolgáltatták!

— Minden jó és igaz ügynek — válaszol a püspök kenetteljes hangon — rossz akarói és kajan irigyei vannak, a nagy eszméknek ellentétetekkel és nehézségekkel kell küzdeni. Urunk üdvözlőnk pályája

junknak. Igaz, t. ház! és én első vagyok, a ki beismerelem azt, hogy a mi a pénzügyek kezelését illeti, egy vagy más körülmény közt én is hibáztam. A szerencsés és sikerrel keresztülített kiegyezés után kezdtünk gyarapodni, az anyagi jobblételenségei minden irányban mutatkoztak, az első pár kedvező év, a növekedett államjövödelmek elbizakodottakká tettek bennünket, s mint a pénzügyi bizottság találóan jelezi: lázas rohamossággal fogtunk mindenhez, mit jónak, hasznosnak véltünk; egyszerre akartuk pótolni a hosszú évtizedek mulasztásait. Hibáztam én abban, hogy az első esetenél, midőn ellenkező nézet jutott a minisztertanácsban érvényre, midőn a ház javaslataim ellenére hozott egymásután határozatokat, a költségvetést emelte, a jövedelmeket leszállította: hogy tárczától azonnal meg nem váltam.

Jeleztem azt akkor, midőn már az 1870-diki költségvetés meg vala állapítva, azon költségvetés, melyet a házban tett nyilatkozatom szerint — mindenekben a magaménak nem ismertem el.

Azonban nem tehetem magamnak azon szemrehányást, mintha a megváltás alkalmával nem figyelmeztetnem volna a t. házat arra, hogy nézetem szerint minő eljárást kellene követni; s megnyugtatósomul szolgálhat azon körülmény, hogy a pénzügyi bizottság felolvasott jelentésében ugyanazon elveket ajánlja érvényre emelni, melyeket az első költségvetés benyújtása alkalmával itt a házban különösen kiemelni szerencsém volt.

Nagy különbséget látok azon álláspont közt, melyet Komárom városának t. képviselője tegnapi beszédében elfoglalt, ahhoz képest, melyet az oly éles támadásokkal telt dec. 17-diki beszédében jelzett. Decembri beszédében egyenesen minden hiba kuforrásának engem állított s hivatalbeli utódomat; tegnapi beszédében elég méltányos volt elismerni, hogy a ház is emelte egyik millióval a kiadásokat, s egyenesen tiltakozik az ellen, mintha ő pártszempontból szólana a költségvetéshez; sőt elismeri, hogy igaza volt a miniszterelnök urnak, midőn mondá, hogy a hibák elkövetésében több kevesebb része volt mindnyájunknak.

Ezen nyilatkozata folytán nem is akarok a decembri beszédben mondottakra válaszolva éles lenni; csak is azt engedje meg a t. képviselő ur, hogy a tényekre vonatkozhassam, várva és kérve a képviselő urtól, hogy azokra visszaemlékezve, teljes objectivitással ítéljen a multakról.

Decembri beszédét azzal kezdé a képviselő ur, hogy igazságos akar lenni, és a jelen pénzügyi állapotok miatt nem vádolja egyedül a jelenlegi pénzügyminisztert, mondván: Lónyay, volt pénzügyminiszter teremtette meg a situatiót.

Igenis, t. képviselőház, egyik részese voltam, kivált alkotmányos életünk kezdetén, sok nevezetes és fontos ügy kivételének. De hol van azon minde- nek felett álló egyéniség, ki magáról azt mondhatná, hogy egyedül tényezője bármely nevezetes és fontos situatióknak? (Élénk helyeslés jobbfelől.) A

is nem volt-e küzdelemteljes, nem volt-e üldözött és sanyargatott földi élete? .. hát kereszténységünk szent ügyeinek nem valának és nincsenek-e most is — Uram bocsáss e hitetlen csordákban és czinkosakban — kaján irigyei és ellenségei? de azért lankadhat-e buzgalma az ügy fölönt bajnokainak? szunyadozhat-e keblünkben a hit, remény és szeretet érzete? nem... nem!.. Előre tehát ügyünk hü bajnoka!.. Mit akar ez a gyarló Apaffy? .. atnáméja nincs s azt hiszi, övé leend a földi pálya kuszorúja? .. Csalodik, mert a bec sületés, a kitartó küzdelmet végre is siker koronázza? ..

— En erős vagyok a hitben — szól Bánffy meghatottan — meghodoltam ugyan Apaffy Mihálynak, mert feles birtokaim lefoglalva vannak, de lélekben és meggyőződésben hiva maradtam 1-ső Leopoldus Öfelségének.

Ez alatt folyton dörgött és villámolt, végre a szünni nem akaró dőrejt oly hatalmas csattanás követte, hogy a teremdiszes csillagboltozata megregett bele s a szappanyos bástya tetejére a villám lecsapott. A párbeszéd önkéntelen megszakad, a püspök kereszttet vetés halk imát rebeg, Bánffy Dénesnek önkénytelen „Uram ne hagyj, lebbent el ajkain.

— Az Ur hatalmas és erős! — folytatja a püspök kenetteljes hangon — áldassék szent neve s erősítse méltóságodat politikai szent hitében és meggyőződésében!

Ujabb szünet támad, mit a pillanat fontossága s a tomboló vihar tova vonulása még ünnepelesebbé teszén.

— Öfelsége a császár — folytatja a püspök — kegyteljesen emlékszik méltóságodról, elindulásamkor rendelni méltóztatott: hiva met Bánffy Dénest fölkeresett s tudasd véle császári királyi kegyelmemet s üdvözlétemet!..

— A nagy kegyességű császár tehát megemlékeztet hivatól.

— Igen — folytatja a püspök udvariasan enyelgő mosolylyal — és kedves Erdélyországról is, mert Öfelsége nem mondott le Erdélyről.. Öfelsége elszánt, bátor és hősies hivat Bánffy Dénest, mint Erdély leendő fejedelmét emlegeti.

történet tanúsága szerint annyi különböző tényezők járulnak a nevezetesebb korszakok előidézéséhez, hogy senki sem tulajdoníthatja egyedül magának a sikert. Azon situatióknak, mely a közös ügyek megállapítása, különösen az anyagi kérdések megoldása folytán bekövetkezett, egyik munkás részese igen is voltam és buzgó fáradoztam hazánk nevezetes átalakulási korszakában magam részéről megtenni mindent, a mit hazám érdeke követelt, és elmondhatom magamról, hogy igyekeztem hűségesen megfelelni kötelességemnek. (Élénk helyeslés a jobb oldalról.) De megoldatván a fontos közjogi kérdések, kiegyenlítettén a birodalom másikk felé felé századokon át függőben volt kérdések, mindazon időig, míg én voltam szerencsés a magyar pénzügyi tárczát viselhetni, tehát majdnem 3 és fél éven keresztül, részese voltam azon helyzet megalkotásának, melyben hazánk akkor volt, midőn e tárczát letettem. De nem voltam egyedüli részese, mert mindazért, a mi azon időben történt, mindazért, a mi a kormány részéről kezdeményeztetett, viseltem ugyan a felelősség terhét tárczámra nézve, de osztoztak velem e tekintetben mindazok, a kik a miniszterium tagjai voltak, és osztozott a képviselőház, melynek egyik tagja volt a t. képviselő ur is. (Tetszés a jobboldalon.)

Egyébiránt nincs okom azon helyzeten előtti pirulni, melyben 1870. elején hazánk pénzügyi állapotát hagytam.

Korántsem azért említem ezt, mintha az akkori kedvező állapotnak érdemét magamnak kívánám tulajdonítani a jó termés és a nagy kivétel folytán, és mert mig az állam által vállalt kötelezettségek oly nagy mérvben nem sulyosodtak a pénzügyekre, akkor valóban kedvező volt hazánk pénzügyi állapota. Hogy pedig 1870. kezdetén kedvező volt a pénzügyi helyzet, nem szükséges ennek megbizonyítására mást idéznem, mint a pénzügyi bizottság jelentését, azon pénzügyi bizottságét, melynek tagja volt épen a t. képviselő ur, és a midőn a t. képvis. ur nem adott különvéleményt, feltételeznem kell, hogy osztja az ezen jelentésben mondott nézeteket is. Ezen jelentésnek 29-ik lapján olvasható, hogy 1867-ben pénzügyi felesleg volt 8.987.000 ft. 1868-ban és 69-ben, belefoglalva az első feleslegget, 20.936.000 ft, azaz annnyival kevesebb adott ki, mint a különféle czimek alatt bevételet.

Igaz, hogy 1868. és 69-ben 7.315.000 ft. folyt be az inségi kölcsönből, tehát nem rendes jövedelemből, de a jövedelmekből hasznos beruházásokra, ide érte a vasutak építését, jöszágvételre és felszerelésre 9 millió, államadósági terhek törlesztésére 10 millió ft adott ki; ezenkívül átadtam egy külön vasutbiztosítási alapot, 11 millió forintot meghaladó értékkel. A rendes jövedelmek pedig ezen kezelés alatt időben 11 millióval növekedtek.

Ez volt azon helyzet, melynek megalkotását t. képvis. ur nekem tulajdonítja; hogy ilyen volt, az imént jelzem, s valódságáról mindenki meggyőződhetik a ház elé terlesztett adatokból. E situa-

— Halkan kegyelmes ur, szól Bánffy utolgyva és óvatosan körül tekintvén a falaknak föléi lehetnek!

— Öfelséget — folytatja a püspök — folytonos betegkedése s a spanyol örökösödési háboru kedvetlenit ugyan s figyelmét időnként elvonják Erdélytől, de számol hűségtekre s a várakban levő őrségeinek általam határozottan rendeli, hogy meg ne hódoljanak, a mig csak tarthatják magukat!..

— Öfelsége hűségemre számolhat — folytatja Bánffy bizalmas titkolódzással, — de öfelsége tulbecsüli gyenge erőmet és gyarló érdemeimet, nem vagyok érdemes és nem nagyon vágyom fejedelemségre!.. Mint főnemese az országnak terem es alkalmom elég van azon lenni, hogy szegény árva hazánk felett sulyosan nehezkedő hitetlen pogány uralom hatalma megtörjék, s Szent István birodalmának egykori fényre, dicsősége és hatalma helyreálltassék!.. Első Leopoldusnak hiva vagyok, mert gyűlölöm a társadalmi viszonyait, mint politikájában fesslett erkölcsű kétszínű és hűségző törököt. Mégis, ha ősz muzulmánok, ha Mohamed utódjai volnának kormányon?.. De a császár a hárem buja örömeiben merülve nem törődik kormányzati gondokkal s a dívánban nyugat söpredékeinek haszonleső renegátjai ülnek. Tekintsük például Ali basát a váradi szerdárt, ki ő!.. flandriából kívándorolt elcsapott borbélylegény... ilyen Piri basa... ilyenek többen, és ezek uralkodjanak fölöttünk!.. Mennyivel miveltebb, mennyivel emelkedettebb a közszelem Bécsben, hol őcsaládoknak szent hitben és ősi erényekben növekedett ivadéka csoportosulnak a nagy német császárok trónja és a legbuzgóbb, a legerkölcsebb uralkodó család, fenséges körében. Hígye el föltisztelendőségét egyedüli szent és buzgó vágyam, óhajtamom, vajha őfelsége külső háborusodásait mentől előbb szerencsével és dicsőséggel végezvén, atyai gondjait és figyelmét teljes mértékben fordíthatná felénk, hogy egyesülhetne meg egyszer e a megszagottat árva magyarháza, hogy derülne föl meg egyszer Szt.-István birodalmának egykori fénye, dicsősége!..

(Folyt. köv.)

T Á R C S A

„BÁNFFY DÉNES“
(korrajz két kötetben.)
Irta
Komáromy Ferencz.
Első kötet.
III.
Találkozás a zárdában.

A terem világítását az éjszaki oldalra helyezett 3 nagy s egy kisebb ablakon keresztül nyeri; ezek a XV. században divatozott egyenes záródású széles nagy ablakok, melyeket csinos vesszőmű kerettel s melyeket szobrokkal ékes kőkerítések osztottak négy részre. Ezen osztályokban pedig díszművezet (masswerk) között színes üvegek vagy igen szép ablakfestvények voltak. A külső ráházat díszes vesszőműve ma is látható, de akersztválasztékok díszművezeteikkel, történetünk korában ha meg voltak is, jelenben kitéredeztek. A negyedik kisebb ablak, egy a nagy ablakok terjével bíró és azoknak sorában álló fülkének felső részében van, ezen kis ablak alatt s ugyancsak a fülkében van elhelyezve a szép idomzatú szószék. A fal vonalából kiszökellő erkélyke díszitménye gazdagsága által feltűnő, mint a nálunk nagyon csekély számban fenmaradt ilyen régiségek kitűnő példánya. Ehez a fal vastagságába alkalmazott lépcsőzet vezet, melynek díszes vesszőművel keretelt s a terembe nyíló ajtója van.

Ezen terem, azon nap estvéjén, melyet előbbi fejezetünkben vázoltunk, érdekes őszvetalálkozásoknak volt színhelye. A váci püspök végezvén küldetését a plebániából, hol szállva volt, estve megindult, s minthogy az előttünk már ismert óvári kis ajtón jött s ugyan ott volt elhagyandó éjjel a várost, s minthogy kocsját a szappanyos bástya közelében a két vízközi térre rendelte, a plebanos, a főbiró és tiszteletes Pataki predikátor uram kíséretében a skolában megjelent s érdekekkel szemlélgette

Öségeit bátran magamra vállalom. (Hefelöl.)

Ugyis ur még egy másik vádat is intéz nyelvet a vádaskodások és gyanúsítások mai korszakában válasz nélkül nem hagyhatók. (Halljuk.)

A t. képviselő ur — bocsnát a megjegyzését — különös modort használ irányomban. Azt mondja, hogy az elkövetett hibák jelzésére elégséges bizonyos neveket felemlíteni. Ezt az eljárást én helyesnek nem tartom: a név megnevezése nem elég, kell az értelmet is magyarázni, melyet annak adni kíván; a nyílt és határozott értelmezés a parlamentáris vitákban első kötelesség. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A t. képviselő urnak irányomban követett ezen eljárás méltányosnak bizonyára nem mondható. Felemlítvén ugyanis az engedélyezett kamatbiztosításokat, azt mondja, hogy kivévé a báttaszék-zákányi vasutat — de ezt is, mint hozzáteszi, csak talán kivéve — a többi biztosítást mind kétségtelenül a ministerium indítványozta. Mivel pedig a képviselő ur ez állítását megegyezőleg a pénzügyi helyzetről szólott, és ennek teremtőjeként engem állított előtérbe, midőn a ministeriumot említi, azon színből kíván oda állítani, mintha mindenért mi a vasuti biztosításokra néve történt, a felelőséget egyenesen engem érne. (Mozgás a baloldalon.) (Halljuk! Halljuk!) Én pedig tényekkel fogom bizonyítani, hogy a t. képviselő urnak ezen állítása, a mennyiben az én személyemre vonatkozik, alaptalan. (Halljuk! Halljuk!) Nem tagadom, nagy a kamatbiztosítási teher, melyet magunkra vállaltunk; de, t. ház, én elvben nem is voltam barátja annak, hogy vasuti politikánkat egészen a kamatbiztosítási rendszerre fektessük. Kimondtam ezt még 1867. évi október 10-én tartott beszédemben; sőt nem volt ily vállalat kezdeményezve, melynél e nézetem érvényesítésén, a ministertanácsban s a kormánykörökben folyt tanácskozások alkalmával egyaránt ne igyekeztem volna.

Nézetem röviden következő volt: Rendelkezék az állam nevezetes pénzerővel, melylyel a vasúthálózatnak azon főbb vonalait kiépíthesse, melyek fontosak, sürgősek, jovedelmezők, nehogy kényszerűleg legyen magán-vállalkozókra várni s azok föltételeit elfogadni. Engedélyezés a többi nagy forgalmi vonalokat kamatbiztosítás mellett akkor, ha a feltételek kedvezők; végre minden vidéki érdekű vonalak épüljenek a vidék érdekességének hozzájárultával és segélyével kamatbiztosítás nélkül.

Hogy ezen elvet a vidéki érdekű vasutakra néve kívántam érvényesíteni, gőmörvámegyei t. képviselőre hivatkozom, kiknek bizonyára még emlékeztelésben lesz, hogy ezen elvet a gőmöri iparvasutaknál is igyekeztem érvényesíteni. (Felkiáltások a jobboldalról: Igaz! Ugy van!)

Általában mondhatom, hogy én mindenütt, még oly vonaloknál is, melyekre néve már a törvényhozás határozott, parkodtam az államkincstár érdekeit szigorúan megóvni, e mellett tanuskodhatnak a t. ház mindazon tagjai, a jobb és baloldal részéről egyaránt, kik a részletek tudomásával bírnak. (Helyeslés jobb felől.)

Egyébiránt, ha nagyobb kamatbiztosítási terhet róvtunk az országra, mint a melyet pénzügyi ereje talán megengedett, lehet-e ezzel vadolni egyeseket?

[Folyt. köv.]

Bankterv.

III.

11. A bank székhelye a társaság akaratától függ, oly kikötéssel azonban, hogy a birodalom mindkét felében azazt megillető összegre néve a rendelkezés szabadon és egymástól való függés nélkül történik.

12. A bank kinevezi kezelő hivatalnokait, de gondoskodnia kell, hogy a kinevezettek az illető országok nyelvét tökéletesen bírják.

13. A kormány jogához tartozik a fiókok helyét, számát és azoknak dotációját meghatározni.

Ugy hisszük, e három ponthoz nem kell commentár.

14. Végre joga van a kormánynak, a kormányzó tanács a censorok 1/2 részét kinevezni.

Midőn egy részről a banktól mint a tőke tulajdonosától nem vonhatjuk meg a tőke fölötti örökösödést és törvényesen meghatározott hovatfordítását: úgy mégis mindenesetre a monarchia mind két felének megnyugtatóására szolgál, és nagy fontossággal bír, hogy egy intézetnél, melynek utalványait készpénz gyanánt fogadjuk el, és melynek kétszer annyival tartozik, mint a mennyivel bír, hogy saját kebelünkben is választásának férfiak, kik együtt munkálva, a napi mintuizusabb igazgatót szemmel kísérik, melybe a bankbiztosok lehetetlen, hogy teljesen beavatottak legyenek, hogy mondjuk, legyenek oly férfiak, kik a bank ügyeinek kezelésénél folytonosan jelen legyenek. Hiszen, ugy is csak szerény 1/3 részt kívánunk a magunk számára fenntartani.

Azonban azon ohajtást vagyunk bátrak kijelenteni, hogy ezen 1/3 részt ne a kormány nevezze ki, hanem szabad választás következtében alakítsák meg egyaránt azon tartományi városok nagy és közép kereskedőiből és iparos köréből, hol a földbirtok túlyomó, miután a nagy és kis kereskedő közti feltűnő különbség magától elenyészik.

Végre még csak egy megjegyzést teszünk. — Minden felől hallatszik, hogy a bankkérdést nem lehet előbb megoldani, míg a valuta nem leendő helyreállítva! Ha egy orvosra bizzuk a betegget, úgy nem kívánjuk tőle, hogy egészséget adjon, hanem hogy e betegséget mellőzze el; ha ez sikerül neki, úgy az egészség magától vissza fog térni. Hasonlóképen; ha pénzügyi állapotunk helyre leendő állítva, ha a bank függetlenítetté rendezve leendő, ha a szükséges tőkével és forgalmi eszközökkel rendelkezhetünk, ha nem kell félnünk a folytonosan ismétlődő s kimonhatatlan károkat okozó pénzváltástól: úgy kereskedem és ipar s földművelésünk forrásai gyarapodnak, a nemzeti jólét növekedik, a bizalom általános lesz és a rendezett valuta (az egészség) önként visszatér; az ellenség (az agió) menekülni fog, és a népek áldani fogják az uralkodót és a törvényhosást, ki, illetőleg mely meg tudta őket menteni a nyomasztó helyzetből.

„Sz. S.“

Külföldi hírek.

Páris, jan. 28. A 30-s bizottmány a törvényjavaslat összes cikkéit elfogadta s azt Thiers és Dufaure elé fogja terjeszteni. Thiers bajosan fogadja el a törvényjavaslatot változtatások nélkül; ez azonban nem zárja ki azt, hogy az egészre néve általában megállapodás jöjjön létre.

Mint állítják, Grant június havában Párisba fogna jönni Thiers látogatására, és ezzel együtt a bécsi világgiallást fogná megtekinteni.

A bonapártista párt kebelében támadt vitás kérdések eldöntése végett Rouher Chislehurstba fog utazni.

A francia mérnökári választmány benyújtotta a Páris körül építendő erődökre vonatkozó jelentését a hadügyi, és közmunka miniszternek. A főváros legfeljebb 24 kilométernyi (3 1/3 mföldnyi) közegekben előre tolt (detaché) fort-ok által fog körül vétetni, melyek egymás közt és a fővárossal vasutak által lesznek összekötve. Az erődök szomszédságában a vasut föld alatt fut. Végül még ezen erődítmények közt több sánczott tábor állíttatik.

Bombayból kelt jelentésből következőleg, Közép-Azsiában a harc végleg megkezdődött, nem ugyan az angolok és oroszok, hanem a kisebb néptörzsek közt, melyek pártállásuk szerint, két vetélkedő fél előcsapatait képezik: Sirdar Abdul Rahman Hissar erődöt a Turkesztánhoz tartozó hasonlóvá tartományban. Isa Khán pedig Serabdot (Kabulban) ejtette birtokába. A két hatalom alig fog késni barátait kéz alatt pénzzel és fegyverrel lehetőleg támogatni, miből azonban még nem következik, hogy Európában a barátságos viszonyt egyelőre fen ne tartásák, vagy a diplomácia vizsgálatait a közép ázsiai kérdés elintézésében vissza-utasítsák. Komolyabb jelentőséggel az ázsiai események csak akkor bírnának, ha valószínű, hogy a győzők Serabad és Hissar elfogott kormányzóit az oroszoknak kiadták. Megjegyzendő, hogy a harc Samarkandtól délre tört ki, mely város már hosszabb idő óta orosz kézben van, nagyobb területű orosz katonai intézetekkel és rendes helyőrséggel bír. Mint az orosz birtokok legdélibb pontja Samarkand csak 60—70 geographiai mföre esik Kis-Tibet-től, mely tartomány már angol felsőbbőség alatt áll.

Madridból 27-ről jelentik, hogy Gonzales tábornok teljesen megverte Santa Crouse lelkész csapatját, mely 35 holtat, 20 foglyot, s számos sebesülteket vesztett. A congressusban számos kérvények terjesztettek elő a rabszolgáknak Cuba és Porto-Ricóban való tusténti eltörlése iránt. Továbbá indítvány terjesztettek elő az iránt, hogy a rente-szelvények egy harmada papírpénz helyett ezüstben fizetessék ki, azonban 10 százaléknyi adólevonással.

A porto-ricói rabszolgásgaz eltörlését tárgyaló congressusi bizottmány 24-én a rabszolgatulajdonosoknak fizetendő kártérítést vitatta meg. A tagok hajlandóknak látszanak, egyre-másra egy-egy rabszolgáltól 250 dollárral kártérítést fogadni el. 23-án miniszteri tanács tartott, egy új cubai fölkormányzó kinevezése végett. 24-én 1000 lönyei erősbítésnek kelle Cadixból Cubába indulnia.

Bécs, január. 29. A „Pr.“-nek írják Cettinjéből: Az újszülött hercegnő keresztelőjén Sándor oszártnak mint keresztapát Jonis konsul képviseli. Rogisits tanár Odessából Cettinjébe fogna menni, a törvénykönyv formulázása végett.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, jan. 31-én.

T. olvasóinkkal tudatjuk, hogy a január 20-ka után beérkező előfizetőknek csak feb. 1-től kezdve szolgálhatunk lappal elfogyván a főlős példányok.

Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabban árban vesz fel bármily alakban hirdetések, s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny“ kiadó-hivatala.

Ő felsége a király a világiállásra sajátkezü levében hívta meg az orosz, német, olasz, szász és württembergi uralkodókat s Grant köztársasági elnököt.

Királyné ő felsége, hírszerint, jövő őszre agár-falkát szereztetet őszre, s azzal agarásznifog.

A jövő évi költségvetést a pénzügyminiszter még az ülésszak berekesztése előtt szándékozik a képviselőház elé terjeszteni. Ennél fogva az egyes ministeriumokban már is megkezdették a szükséges előmunkálatokat az illető külön költségvetések összeállítására. A „Reform“ tudni akarja, hogy az egyes ministeriumok a legközelebbi évekre előleges kimutatásokat közöltek, a tárczájuk által valószínűleg igénybe veendő rendes és rendkívüli kiadásokról a célból, hogy a pénzügyminisztert a jövő évek deficitjének nagysága iránt tájékozzák. Különösen a közlekedési ministerium kiegészített részletes előterjesztést a közlekedési eszközök kifejlesztésére már legközelebb véghezviendő munkálatokról.

A színházi második s ez uttal utolsó álarozos bál tegnap folyt le, és pedig sokkal élénkebben mint az első. — A maszkok nagy számmal s választékos jelmezben vettek részt. — A színház most is úgy volt díszítve, mint első alkalomkor, a szökököt sem hiányzott. — 2 zenekar működött felváltva: Pongrácz társulata és a színházi zenekar, mindkettő kitűnően. A páholyokban díszes közönség foglalt helyet s a középső sorban az arisztokratáit láttuk tündökleni. A felső páholy sorban voltak házagok, itt ott egy üresen maradt. A táncz 1 óra felé kezdett meg, mely azután tartott szakadatlanul majdnem reggeli 4 óráig. Ekkor egy induló véget vetett a kedélyes dáridónak. — Az étterem és czukrázda ellen sem lehet kifogás, ezuttal nagyobb gond fordított mindenre.

A nőegylet második álarozos báljára nagyban készülődnek városunk szép hölgyei. Az ablak jegyek nagyon kelnek. Ugy látszik, hogy a „jelmez menet“ népszerű teendő bált. Hölgyeink buzgalmának szívből kívánjuk a legszebb sikert.

Szlávy József miniszterelnök ő nmlgsa személyes megjelenésével nem emelhetvén díszét a jogászbálnak, a rendező bizottságnak a nemes czélra 10 frtot küldött lekötőtelev sorok kíséretében.

A közös hadsereg hadgyakorlati és oktatási szabályzatában, valamint ruházati felszerelésében — a „L. C.“ szerint nagy változások fognak történi.

Jokainé Vörösmart hytól választott ki egy költeményt, melyhez Liszt zenét fog irni.

A „Kelet“ állítása szerint a Károlina országos kórházban e napokban 25 sebesült vasuti munkást szállítottak; az igazgatóság csak 5 emberről bir tudomással, kik azonnal gyógykezelés alá is vétettek.

A Kolozsvártt szervezendő műkedvelő társaság jövő február hó 2-án, d. u. 3 órakor a Redoutban alakuló közgyűlést tart, melyre a már eddig felszólított tagok megjeleni tisztelettel felkéretnek.

Az ideigl. bizottság.

Kőrösi Kálmán, színházunk kedvelt komikus, jan. hó 30-án éjjel 11 óra tájt meghalt. Benne a kolozsvári színház egyik tehetséges tagját, a közönség egyik kedvenczét veszté. Nyugodjék békével!

Lönhárd Frigyes m. k. erdősz jövő hóban tartal menyegzőjét Göllner Irma k. a., Göllner Antal kolozsvári jószágigazgatósági pénztárnok bájos leányával.

Magyar hirlap statistika. A „V. U.“ a következő magyar hirlap statistikai adatokat közli: 1850. elején 9 lap adatott ki magyar nyelven, 1854-ben 20 magyar hirlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven. 1861 elején 52 1862 elején 65. 1863 elején 80. 1864 elején 70. 1865 elején 75. 1866 elején 81. 1867 elején 80. 1868 elején 140. 1869 elején 163. 1870 elején 146. 1871 elején 164 1872 elején 198, 1873 elején pedig összesen 201 hirlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven.

Nemes tett. Lembergől írják, hogy egy földbirtokos végrendeletében százezr frankot érő birtokát halála utánra a lengyel ifjuság nevelési céljaira hagyományozta.

Liszt Ferencz február és márczius hóban két zeneestélyt rendez Pesten jólékony czélra.

Reményi Kairoból visszajövet Alexandriában és Triestben is fog hangversenyeket rendezni.

Bazine tábornagy pörét, mint Párisból írják april 19-én kezdik tárgyalni.

A hadsereg nyugdíjazására vonatkozó törvény már megnyerte a legfelsőbb szentesítést s legközelebb elő fog terjesztetni a delegatíók ülésében. E törvény sokkal kedvezőbb az eddig érvényben állónál. Eddig ugyanis 200 frt volt az alap a nyugdíjaztatásnál, míg az új törvény szerint 300 frt vétetik fel alapul, s ez tíz évi szolgálattal után fokozatosan emeltetni fog. — A legénység ellátása tekintetében is javítások vannak kilátásban.

Várföldi Elek, a pesti nemzeti színház fiatal tagja — a „Reform“ szerint — színházunkhoz szerződik.

A liesingi részvény serfőzőház világtárlati pavillonját mult vasárnap nyitották meg nagy lakomával Bocsben; igen díszes épület, különösen üveges nagy csarnoka szerfelett alkalmas table d' hote-ok rendezésére.

Sayons Ede a „Revue critique“-ben tüzetesen ismerteti a Gyulai Pál és Arany László által szerkesztett népdalgyűjteményt és Szarvas Gábor „Nyelvőr“-ét.

A „Házi Barát“ című képes lap megszűnt.

A párisi „Figaro“ Dumas „Femme de Claude“ első előadásának alkalmából következő érdekes adomát közöl: A darabban melékszemély gyanánt egy Rebekka nevű zsidónő is szerepel, ki a jeruzsalmi királyság visszaállításáról álmodozik. Bischoffsheim bankár előadás közben fölkereste a színlalok mögött a költőt, s egész örömmel gratulált neki. „Remélem — szolt Dumas — „hogy meg van elégedve velem és propagandámmal hitsorsosai érdekében?“ — „Minden bizonynyal — lőn a felelet — és én óhajtom, hogy önnek ez az agitatói sikerüljön. Ekkor azonban egy kérészem lesz önhez: ha az izraeliták mind Palestinaiban lesznek egyesítve, eszközlje ki az ottani udvarnál, hogy engem követ gyanánt küldjenek Párisba, mert itt igen jól érzem magam.

Egy bostoni lap délutáni és esti mulatságul olvasóit hirdetésí rovataira utasítja.

A nőemancipatio Amerikában sokkal előbbre haladt, mint Európában. Ott a nők már nemcsak nagy gazdaságokat vezetnek, hanem van 373,332 női földműves is. Texasban 45 női barompásztor van, mi valamivel több a libaőrzésnél, ott a pásztornak jól kell tudnia megülni a lovat, mikor vitámsebesen keresztülvágat a félvad csordán, nehogy valamelyik bivaly szarvaival közlebbi érintkezésbe jöjjön. A revolvernek, yataganak sem szabad természetesen hiányozni, megvédendő szükség esetében a vad rablótól a még vadabb nyájt. Vannak még munkásnők a guanomalmokban (ez sem kedves foglalkozás) női hajósok, bányászok, sőt még puskaművesek is. Hogy női dragonyosok és uhlanusok vannak-e, arról hallgat a krónika.

Nagy vaddisznóvadászat vette kezdetét f. hó 25-én Mörken, melyre gr. Karolyi Victor és neje által számosan hivatott meg. Az első napon 23 állat ejtetett el, melyek közül agrófné maga 4-et lött.

Egy új német színház építésére Prágában a napokban consortium alakult. Az alapitőke 500,000 frt.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgőnye

Feladatott Pesten jan. 31-én d. e. 11 óra — p.

Érk. Kolozsvárra jan. 31-én 1 ó. d. u. — p.

Általános budgetvita ma befejeztetik, most zárja be a tárgyalást Széll előadó. Horn a kölcsön eredménye iránt interpellálta a kormányt.

Arjegyzék. január. hó 30-án tartott hetivásárról (alsó a. mő középár.) Tisztába 7 ft. 60 kr. Elegyba 5 ft. 56 kr. Rozs 4 ft. 60 kr. Arpa 2 ft. 78 kr. Zab 1 ft. 45 kr. Törökbuza 3 ft. 50 kr. Pityóka 2 ft. 80 kr. Marhahus fontja 22. Kolozsvártt, január hó 35-án 1873.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről. Január 00-ról. 1873 5% metaliqúes 67.30 nemzeti kölcsön 71.70. 1860-diki államkölcsön 103.25. Bankrészevények 962. Htelrészevények 331.50. London 10 890. Ezüst 107.25 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 867. 1/2 Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79. —. Temesi 76.50. Erdélyi 77. —. Horv. Szlapon —.

Felelős szerkesztő **Sándor János**.

volságra eső helyekről elszállítja; az építéshöz meghívántató gyalog napszámokat telj esíti.

(689) Legnagyobb fontossága szem betegeknek.

Az építkezési és felszerelési költségek 5784 frtra helyesbítettek.

A tervrajz, költségvetés, árlejtsési feltételek a kolozs-dobokamegyei tanfelügyelőség irodájában Kolozsvárt, b.-középutca 530 sz alatt megtekinthetők.

Vállalkozni szándékozók a fennirt határidőre az előirányzott összeg után számítandó 5% bánatpénzzel ellátva, a kitűzött helyen vagy személyesen jelenjenek meg, vagy jogérvényes írásbeli ajánlataikat az 5% bánatpénz csatolása mellett idejekorán küldjék be; az írásbeli ajánlatban kitéendő határozottan, hogy a kidei állami népiskolára vonatkozó tervet, költségvetést és felteteleket látta, megértette és az előirányzott összegtől számítandó 5% leengedés mellett teljesíteni magát kötelezi.

Kelt Kolozsvárt, 1873 év január 28-án. A kolozs-dobokamegyei tanfelügyelőség.

Küldött dr. White féle szemvizét csak most vettem használatba s valóban meg kell vallanom, hogy szemeim napról-napra jobban erősödnek. Herbetthal, Aachen mellett, 24/1 1872. Zepernik Herm.

Ezen valódi dr. White-féle szemviz Erhardt Traugottól Gr.-Breitenbachban Thüringenben, nagy világhíre mellett szabadalmazva is van, 1822 óta mint legjobb nép- és háziszor — nem gyógyszer — ismeretes és híres, s kapható üvegszámra 1 frtjával. Kolozsvárt: Binder K. a „Szentháromságához“ czimzett gyógyszerárában a belmonostorutzában; továbbá Kronstädter Józsefnél, főtér 2. sz. a zálogkölcsön-intézetnél és a kül-monostorutzában 134. sz. a.

Árlejtsési hirdetmény.

Vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter ur ő nagyméltósága mult évi 29,451 számú rendelvényével, Kideben, Dobokamegyében, egy állami népiskola felépítését elhatározván, ezen építménynek vállalkozás utjánai biztosítása végett f. é. február 22-én d. e. 9 óraker Kideben a község-házánál szóbeli és írásbeli ajánlatok elfogadása mellett, nyilvános árlejts fog tartani.

Az iskolaépület hossza 11 öl 1 láb, szélessége 7 öl 1 láb, magassága 2 öl, állani fog két tanteremből, 6 lakszobából, továbbá megkívántatik egy kútnak és egy 3 osztályzatu emésztőszéknek az iskola telken való felállítása s az iskolatelekek tisztított veszből, tövissel fedett bekerítése.

A község a kőanyagot kiveti, az iskolatelekre meghordja, a faanyagot Kolozsvártól Samosujvárról, vagy ezekkel hasonló tá-

Egy hosszú öl tűzifa csak

15 frt.

682 helyt Kolozsvárt 19—*

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni, mig ezen fatömegeből tart.

Raktár helyiség barátok-kertje sétaterutca Megrendelések Keresztesy Pál tulajdonosnál.

A kolozsvári takarékpénztári részvény-társulat IV-ik évi rendes

K Ö Z G Y Ű L É S E

folyó 1873-ik évi február hó 27-én délután 3 óraker

tartatik a városi községi teremben.

Tárgyai:

1. Az igazgató-választmány jelentése az 1872-ik évi üzletről.
2. Nyolcz kilépő választmányi tag helyett ujak választása. (alapsz. 29 §.)
3. A választmány intézkedéseinek tárgyalása.
4. Az 1872. évi számadások és mérlegek megvizsgálására kiküldött bizottmányok jelentései, s ezek nyomán az 1872. évi számadás és mérleg megvizsgálása.
6. A lefolyt évi tiszta jövedelemről intézkedés és az osztalék megállítása.

A t. cz. részvényesek e közgyűlésre azon értesítéssel hivatnak meg, hogy a szavazási jog akár személyesen, akár meghatalmazott által gyakorolható, de a meghatalmazottnak is részvényesnek kell lenni (az alapsz. 21. §.).

A közgyűlésen résztvenni szándékozók felhivatnak, hogy részvényeiket f. évi február 24-én és 25-én d. e. 9—12 óráig és a gyűlés előtt való nap, az az 26-án esti 6 óráig a gyűlés tartamára az intézet helyiségében letenni sziveskedjenek, hol a felhatalmazási és jogosultsági okiratok megvizsgálására kiküldött bizottmány, a megjelenési jegyeket kiszolgáltatta (alapsz. 19. 20. §. §.)

Kolozsvárt, 1873 január hó 25-kén.

Az igazgató-választmány.